

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи

О.Б. Жильцов

08 _____ 2015 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ДОСЛІДЖЕННЯ АКТУАЛЬНИХ СОЦІАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Галузь знань 1301 Соціальне забезпечення

спеціальність 8.13010201 «Соціальна робота»

(шифр і назва спеціальності)

спеціалізація соціальне адміністрування у громаді

(назва спеціалізації)

інститут, факультет Інститут людини

відділення

(назва інституту, факультету, відділення)

2015 – 2016 навчальний рік

Робоча програма «Дослідження актуальних соціальних проблем» за спеціальністю «Соціальна робота»

Розробник: Т. Г. Веретенко, кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи,

Модуль 1. Актуальні соціальні проблеми

Модуль 2. Методика та методи досліджень актуальних соціальних проблем

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи

Протокол від «28» серпня 2015 року №6

Завідувач кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи

 (Т.Г.Веретенко)

Розподіл годин звірено з робочим планом. Структура типова.

Заступник директора Інституту людини (Н.А. Клішевич)

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	
Структура програми навчальної дисципліни	
I. Опис предмета навчальної дисципліни	
II. Тематичний план навчальної дисципліни	
III. Програма курсу «Дослідження актуальних соціальних проблем»	
Модуль 1. Актуальні соціальні проблеми	
Модуль 2. Методика та методи досліджень актуальних соціальних проблем	
IV. Методи навчання	
V. Методичне забезпечення курсу	
VI. Питання до іспиту	

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма вивчення навчальної дисципліни «Дослідження актуальних соціальних проблем» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахівців освітнього рівня «магістр» спеціальності: 8.13010201 «Соціальна робота».

Робочу навчальну програму укладено згідно з вимогами викладання на дослідницькій основі. Програма визначає обсяги знань, які повинен опанувати магістр, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни «Дослідження актуальних соціальних проблем», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є дослідницька діяльність сучасного соціального працівника.

У наш час у всіх сферах соціального життя визначальним стає фактор раціонального використання інтелектуального потенціалу кожної особистості. Тому в процесі підготовки студентів у вищій школі важливо не лише давати знання та формувати навички в галузі певної професійної діяльності, а розвивати дослідницькі вміння майбутніх спеціалістів, формування у майбутніх соціальних працівників системи знань, умінь та навичок, необхідних для забезпечення виконання завдань дослідницького характеру. В Україні відбувається реформа системи надання соціальних послуг, розробляються механізми соціального замовлення, переосмислюється роль державних соціальних служб та неурядових організацій у здійсненні соціальної роботи у громадах із сім'ями, дітьми та молоддю. Перед сучасним соціальним працівником постають нові актуальні соціальні проблеми, розширюється коло об'єктів соціальної роботи, які потребують дослідження, пошуку оптимальних варіантів вирішення. Оновлення потребує і зміст професійної підготовки соціальних працівників з акцентом на здатність здійснювати наукову дослідницьку діяльність, містити елемент пошуку кращих, оптимальних для певної ситуації варіантів розв'язання актуальних соціальних проблем. Соціальні трансформації, які відбулися в країні за останні роки, загострили старі та породили нові соціальні проблеми. Тому соціальні працівники мають вміти на теоретичному та емпіричному рівнях досліджувати їх особливості. Усе це визначає необхідність оволодіння методикою, принципами та методами соціальних досліджень не тільки науковцями, які вивчають цю сферу, але й практиками соціальної роботи. Молодому спеціалісту доведеться вести спостереження, організовувати опитування різних груп клієнтів, аналізувати та узагальнювати отримані дані, розробляти та реалізовувати певні рекомендації. Тому формування

дослідницьких навичок має бути невід'ємною складовою його підготовки у вищій школі. Досвід дослідницького навчання соціальних працівників у сучасній вищій школі свідчить про необхідність створення гармонійної системи дослідницької підготовки соціальних працівників. Системний підхід реалізується визначенням компонентів системи: суб'єкти та об'єкти діяльності; розробки цілей, змісту та завдань навчання пошуково-дослідницької діяльності; принципів взаємодії «науковий керівник - студент»; у дидактичному трикутнику «навчально-дослідницька діяльність – соціально-педагогічна практика – дослідницька діяльність».

Запропонована навчальна дисципліна «Дослідження актуальних соціальних проблем» охоплює актуальні питання покращення підготовки соціальних працівників до дослідницької роботи.

Програма навчальної дисципліни складається з таких модулів:

Модуль 1. Актуальні соціальні проблеми

Модуль 2. Методика та методи досліджень актуальних соціальних проблем

Метою викладання навчальної дисципліни «Дослідження актуальних соціальних проблем» є: сприяння розвитку дослідницько-наукових умінь майбутніх соціальних працівників, формування у них системи знань, умінь та навичок здійснення досліджень у соціальній роботі.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Дослідження актуальних соціальних проблем» є:

- ознайомлення з актуальними проблемами соціальної роботи;
- теоретико-методологічними засадами здійснення досліджень у соціальній роботі;
- методами та процедурами проведення досліджень актуальних соціальних проблем;
- методами аналізу та інтерпретації отриманих результатів;
- способів поширення результатів досліджень актуальних соціальних проблем.

Вивчення курсу передбачає формування у студентів знань щодо: загальної характеристики наукового дослідження; особливостей методології досліджень у соціальній роботі; процедури наукового дослідження; методів досліджень актуальних соціальних проблем; оформлення результатів наукового дослідження, ефективного застосування інформаційно-комунікативних технологій у дослідженні актуальних соціальних проблем .

На основі цих знань у студентів будуть сформовані уміння:

обирати проблему наукового дослідження; визначати категоріальний апарат дослідження актуальної соціальної проблеми, мету і завдання дослідження; працювати з першоджерелами, застосовуючи теоретичні методи дослідження; організовувати процедуру дослідження актуальної соціальної проблеми; добирати оптимальні дослідницькі методики; оформляти результати дослідження згідно з вимогами до наукової роботи; застосовувати інновації та здійснювати інноваційну діяльність у соціальній роботі.

Компетенції студентів:

Діагностична (Вміння оцінити критичні стани та ризики, які можуть виникати у клієнтів та надати відповідну допомогу. Вміння визначати та оцінювати актуальні соціальні проблеми, прогнозувати наступні зміни і впливи на соціальні об'єкти, визначати шляхи подолання проблем).

Вміти організовувати та координувати партнерство й взаємодію з іншими соціальними інституціями, громадськими організаціями, залучення їх для проведення оцінки потреб особи та сім'ї. Готовність здійснювати моніторинг і оцінку ефективності окремих втручань та програм).

Розуміння основ соціальної політики (Розуміння соціальних проблем, соціальної структури й процесів на рівні суспільства та громади. Здатність використовувати знання в галузі соціальної політики, актуальних соціальних проблем та підходів у організації надання допомоги отримувачам послуг. Готовність до здійснення підготовки аналітичних, дослідницьких робіт у галузі соціальної політики).

Розуміння економічних основ соціальної роботи (Вміння організовувати економічну діяльність соціальних установ та здійснювати економічний та фінансовий аналіз діяльності соціальних установ. Вміння планувати та впроваджувати програми допомоги клієнтам, включаючи кризове втручання та направлення до закладів, які надають фінансову та юридичну допомогу, помешкання, медичне лікування та інші послуги. Готовність до здійснення на підприємствах, в установах, організаціях, незалежно від форми власності перевірки правильності заповнення і видачі документів, пов'язаних із нарахуванням та виплатою доходів і майновим станом, що враховується під час визначення права на отримання державної соціальної допомоги та обчислення її розміру).

Володіння методикою соціологічного дослідження та методами статистики (Оперування основними методами та техніками соціологічних досліджень, методами статистики; розуміння суспільних пріоритетів, соціальних процесів та суспільних відносин; здатність до проектування соціологічних досліджень, аналізу та інтерпретації їх результатів, використання у практичній діяльності).

Технологічна (Готовність до розроблення та реалізації соціальних технологій з урахування специфіки регіону, динаміки часу та особливостей ситуації. Здатність здійснювати ефективний моніторинг та оцінку впровадження технологій).

Управлінська (Готовність виявляти та використовувати в ході змін найбільш надійні методи, вибирати оптимальні шляхи і рішення, опиратися на коректні оцінки й раціонально надавати перевагу кращим із можливих альтернатив. Здатність здійснювати спостереження і контроль через добір і розстановку кадрів, розподіл обов'язків між членами команди, моніторинг і оцінювання якості роботи, координацію роботи між командами. Вміння готувати рекомендації для прийняття управлінських рішень та соціального проектування в умовах, коли дослідницьке завдання важко піддається формалізації).

Правозахисна (Вміння аналізувати характер і зміст законодавчих актів та інших нормативних документів, що регулюють правові відносини в різних соціальних сферах. Здатність до захисту, допомоги, підтримки прав та інтересів різних соціальних груп. Здатність до правового захисту та представництво інтересів клієнтів. Здатність до узгодження правової і матеріально – економічної бази соціального захисту населення. Вміння оцінювати проекти нормативно-правових актів, соціальні проекти і програми на предмет їх відповідності законним інтересам громадян і надавати висновок про доцільність та допустимість їх реалізації).

Програмні результати навчання

- Розуміння соціальних проблем, соціальної структури й процесів на рівні суспільства та громади.
- Готовність до здійснення підготовки аналітичних, науково-дослідницьких робіт у галузі соціальної політики; здатність до проектування соціологічних досліджень, аналізу та інтерпретації їх результатів, використання у практичній діяльності.
- Вміння розробляти, вдосконалювати, адаптувати та оптимально використовувати сучасні технології соціальної роботи з різними категоріями отримувачів послуг.
- Знання інноваційних форм та методів соціальної роботи з різними групами отримувачів послуг, можливість адаптувати інноваційні форми і методи роботи до сучасних реалій.
- Здатність знаходити організаційно-управлінські рішення в нестандартних ситуаціях та відповідати за ці рішення.

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни, становить 240 год., з них 22 год. – лекції, 16 год. – семінарські заняття, 26 год. – практичні заняття, самостійна робота – (160) год., модульний контроль – 16 год.

Вивчення студентами навчальної дисципліни «Дослідження актуальних соціальних проблем» завершується складанням *екзамену*.

Структура програми навчальної дисципліни «Дослідження актуальних соціальних проблем»

I. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 8	Галузь знань 1301 Соціальне забезпечення	нормативна	
Модулів – 2	Спеціальність: 8.13010201 «Соціальна робота»	Рік підготовки	
Змістових модулів – 8		1	
Загальна кількість годин – 240		Семестр	
		1-2	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 год.	Освітній рівень: магістр	Лекції	
		22 год. Практичні, семінарські	

		26 год., 16 год.
		Самостійна робота
		160 год.з них 30 сам роб до екзамену
		Вид контролю: екзамен

II. Тематичний план навчальної дисципліни

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин								
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Семинарських	Практичних		Самостійна робота	Самостійна робота з підготовки до екзамену	Підсумковий
<i>Модуль 1. Актуальні проблеми у соціальній роботі</i>										
<i>Змістовний модуль 1. Сучасний стан практики соціальної роботи</i>										
1.1. 1	Пріоритети соціальної роботи у відкритому соціальному середовищі	14	4	2		2		10		
1.1. 2	Наукові підходи до соціальної роботи Проблема ефективності в соціальній роботі. Аналіз наукових досліджень останніх років з проблем соціальної роботи	16	6	2	2	2		10		
	<i>Разом:</i>	32	10	4	2	4		20		2
<i>Змістовний модуль 2. Актуальні проблеми практики соціальної роботи.</i>										
1.2. 1	Практика соціальної роботи з актуальних соціальних проблем: сім'ями, які опинилися у складних життєвих обставинах з особами, які мають особливі потреби, особами похилого віку порушення кримінального законодавства запобігання соціальній експлуатації хімічних залежностей, ВІЛ/СНІДу та інших соціальних хвороб	16	6	2	2	2		10		
1.2. 2	Актуальні питання превентивної практики соціальної роботи	26	4	2		2		20		
	<i>Разом:</i>	42	10	4	2	4		30		2
<i>Змістовний модуль 3. Взаємодія учасників соціальної роботи</i>										

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин								
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Семінарських	Практичних		Самостійна робота	Самостійна робота з підготовки до екзамену	Підсумковий
1.3. 1	Проблема взаємодії з клієнтами у соціальної роботи, залучення клієнта до соціальної роботи	14	4	2		2		10		
	<i>Разом:</i>	16	4	2		2		10		2
	Всього:	90	24	10	4	10		60		6

Модуль 2. Методика та методи досліджень актуальних соціальних проблем

Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні основи досліджень у соціальній роботі

2.1.1	Методологічні засади дослідження у соціальній роботі	12	2	2				10		
2.1.2	Категоріальний апарат наукових досліджень.	14	4		2	2		10		
	<i>Разом:</i>	28	6	2	2	2		20		2

Змістовий модуль 2. Методика досліджень у соціальній роботі

2.2.1	Методика здійснення досліджень актуальних соціальних проблем	14	4	2		2		10		
2.2.2	Вимоги до проведення досліджень у соціальній роботі	12	2		2			10		
	<i>Разом:</i>	28	6	2	2	2		20		2

Змістовий модуль 3. Програма та методи дослідження у соціальній роботі

2.3.1	Зміст та програма дослідження актуальної соціальної проблеми	18	8	2	2	4		10		
2.3.2	Методи дослідження актуальних соціальних проблем	14	4		2	2		10		

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин								
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Семінарських	Практичних		Самостійна робота	Самостійна робота з підготовки до екзамену	Підсумковий
	Разом:	34	12	2	4	6		20		2
<i>Змістовий модуль 4. Дослідно-експериментальна робота у науковому дослідженні актуальних соціальних проблем</i>										
2.4.1	Експеримент як складова частина дослідження у соціальній роботі	14	4	2	2			10		
2.4.2	Особливості організації та проведення дослідно-експериментальної роботи у дослідженні актуальної соціальної проблеми	14	4			4		10		
	Разом:	30	8	2	2	4		20		2
<i>Змістовий модуль 5. Оформлення та інтерпретація результатів дослідження у соціальній роботі</i>										
2.5.1	Аналіз проведення дослідження актуальної соціальної проблеми, інтерпретація отриманих результатів дослідно-експериментальної роботи	12	2	2				10		
2.5.2	Статистичні методи обробки експериментальних даних, оприлюднення результатів дослідження у соціальній роботі.	14	4	2	2	2		10		
	Разом:	30	8	4	2	2		20		2
	Всього:	150	40	12	12	16		100		10
	Разом за навчальною дисципліною:	240	64	22	16	26		160 (30 сам роб до екзамену)		16

III. Програма

Змістовий модуль I.

Теоретико-методологічні основи досліджень у соціальній роботі

Лекція 1. Пріоритети соціальної роботи у відкритому соціальному середовищі

Загальні підходи до постановки проблеми. Поняття актуальних проблем соціальної роботи. Взаємозумовленість соціальної роботи та соціального середовища. Проблема відповідності соціальної роботи змінам у соціальному середовищі. Вирішення соціальних проблем становлення людини в кризовому суспільстві. Пріоритетні проблеми у соціальній роботі.

Поняття “відкрите соціальне середовище”. Проблеми соціальної роботи в кризових умовах системної організації. Роль соціальної роботи у просторі відкритого суспільства як ініціаторів нововведень.

Основні поняття: спеціальність, освітня програма, соціальне середовище, соціальні проблеми, становлення людини, відкрите соціальне середовище, нормативно-правова база.

Лекція 2. Наукові підходи до соціальної роботи . Проблема ефективності в соціальній роботі.

Сутність наукових підходів у розвитку системи соціальної роботи. Поняття соціальної роботи в категорії наукових знань. Становлення наукової парадигми соціальної роботи.

Умови забезпечення ефективності системи соціальної роботи. Принципи взаємодії служб соціальної роботи. Критерії досягнення ефективності в кількісних та якісних показниках. Комплексний підхід у застосуванні інноваційних методів соціальної роботи. Міжнародний досвід досягнення ефективності соціальної роботи.

Семінар 1. Аналіз наукових досліджень останніх років з проблем соціальної роботи

Практична 1. Система соціальної роботи.

Практична 2. Інновації теорії та практики соціальної роботи.

Змістовий модуль II.

Актуальні проблеми практики соціальної роботи.

Лекція 1. Практика соціальної роботи з актуальних соціальних проблем.

Забезпечення умов підвищення ролі сім'ї у соціальному становленні дитини. Насильство в сім'ї. Види насильства. Подолання насилля в сім'ях як актуальна проблема соціальної роботи. Соціально-правовий захист дітей і жінок від домашнього насильства.

Запобігання позбавленню прав батьків на виховання дітей. Методи соціальної роботи з сім'ями, які опинилися у складних життєвих обставинах, з особами, які мають особливі потреби, особами похилого віку, порушення кримінального законодавства, запобігання соціальній експлуатації хімічних залежностей, ВІЛ/СНІДу та інших соціальних хвороб.

Основні поняття: умови підвищення ролі сім'ї, насильство, види насильства, соціально-правовий захист, соціальна експлуатація, особливі потреби, соціальні проблеми.

Лекція 2. Актуальні питання превентивної практики соціальної роботи.

Актуальні проблеми соціальної роботи з дезадаптованою молоддю. Розвиток превентивного підходу в соціальній роботі. Принципи реалізації конституційних гарантій молоді та соціально-правові основи роботи як умова запобігання негативним явищам. Суперечності основних напрямів державної політики щодо соціальної роботи з молоддю.

Основні поняття: дезадаптована молодь, превентивний підхід, конституційні гарантії молоді, негативні явища, напрями державної політики.

Семінар 1. Превентивний підхід в соціальній роботі.

Практична 1. Соціально-правові основи роботи запобігання негативним явищам.

Практична 2. Основні проблеми сучасної сім'ї та завдання соціальної роботи.

Змістовний модуль III.

Взаємодія учасників соціальної роботи

Лекція 1. Проблема взаємодії з клієнтами у соціальній роботі, залучення клієнта до соціальної роботи

Поняття «клієнт» у соціальній роботі. Поняття “клієнти” і “спеціальні клієнти” соціальної роботи. Сучасні принципи у практиці роботи з клієнтами. Проблема трансформації відносин об'єктів і суб'єктів соціальної роботи. Суб'єкт-суб'єктний підхід. Чинники забезпечення професійної відповідальності перед клієнтами соціальної роботи. Соціальні та психологічні принципи подолання проблеми взаємозалежності та активізація ролі клієнта як учасника соціальних взаємодій. Контрактний підхід в стосунках з клієнтом.

Основні поняття: клієнт, соціальні та психологічні принципи, чинники, активізація ролі клієнта, контрактний підхід.

Практична робота 1. Залучення клієнта до соціальної роботи.

V. Плани семінарських та практичних занять

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I

Сучасний стан практики соціальної роботи

Семінар 1. Актуальні проблеми у соціальній роботі.

На основі публікацій останніх п'яти років визначити:

- проблеми дітей різних цільових груп;
- актуальні питання соціальної роботи з сім'єю;
- актуальні питання соціальної роботи з клієнтами.

Основна література: 1, 2, 3.

Додаткова література: 1.

Практична 1. Система соціальної роботи.

1. Характеристика об'єктів і суб'єктів соціальної роботи.
2. Сутність поняття "клієнт".
3. Методи соціальної роботи.
4. Досягнення ефективності соціальної роботи.

Література: 4, 5, 6

Практична 2. Інновації теорії та практики соціальної роботи.

1. Сутність методу індивідуальної соціальної роботи. ("кейсуорк").
2. Можливості групової соціальної роботи (групова психотерапія, сімейна терапія, колективна творча діяльність).
3. Інститути соціальної роботи: мета та завдання.

Література: 3, 4, 5

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

Актуальні проблеми практики соціальної роботи.

Семінар 1. Превентивний підхід в соціальній роботі..

1. Розвиток превентивного підходу в соціальній роботі.
2. Принципи реалізації конституційних гарантій молоді та соціально-правові основи роботи як умова запобігання негативним явищам.
3. Суперечності основних напрямів державної політики щодо соціальної роботи з молоддю

Основна література: 1, 2, 3.

Практична 1. Соціально-правові основи роботи запобігання негативним явищам.

1. Реалізація конституційних гарантій у соціальній роботі.
2. Наведіть реальні ситуації з практики соціальної роботи щодо запобігання негативним явищам
3. Шляхи досягнення ефективності запобігання негативним явищам

Література: 4, 5, 6

Практична 2. Основні проблеми сучасних сімей в Україні.

1. Оцініть потреби конкретної сучасної сім'ї.
2. Визначить сильні сторони сім'ї.
3. Соціальна робота з сім'єю.

Література: 4, 5, 6

Змістовний модуль III.

Взаємодія учасників соціальної роботи

Практична робота 1. Залучення клієнта до соціальної роботи.

1. Поняття «клієнт» у соціальній роботі.
2. Використання можливостей клієнта та соціального працівника у розв'язанні певної соціальної проблеми.
3. Планування роботи з клієнтом.

Література: 4, 5, 6

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I

Сучасний стан практики соціальної роботи

1. На основі публікацій, державних доповідей про становище дітей та сімей за останні три роки, статистичних даних щодо різних цільових груп дітей та молоді, сімей, що перебувають у складних життєвих обставинах, визначити проблеми, які потребують вирішення .
2. Скласти банк дисертацій з актуальних соціальних проблем за останні три роки. Виокремити пріоритетні напрямки наукових досліджень за цей період.
3. Користуючись ресурсами Google Академія опрацювати три наукові статті з актуальних соціальних проблем.
4. Дібрати приклади інновацій, які впроваджуються в рамках проектної діяльності неурядових організацій.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

Актуальні проблеми практики соціальної роботи.

1. Дібрати діагностичний інструментарій для комплексної оцінки визначення потреб дитини та її сім'ї .
2. Провести комплексну оцінку потреб знайомої вам дитини. Проаналізувати складності, які виникали під час її проведення.
3. Розробити на основі отриманих даних орієнтовний план соціального супроводу за відповідною формою.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III

Взаємодія учасників соціальної роботи

1. Розробити анкету для визначення потреб представників певної сім'ї (за вибором студента).
2. Визначити сильні та слабкі сторони сім'ї.

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА МОДУЛЯ 1 «Актуальні проблеми у соціальній роботі»

Модулі	Змістовий модуль I		Змістовий модуль II		Змістовий модуль III
Назва модуля	Сучасний стан практики соціальної роботи		Актуальні проблеми практики соціальної роботи.		Взаємодія учасників соціальної роботи
Кількість балів за	64 бали		95 балів		68 балів
Лекції	1	2	1	2	
Теми лекцій	Пріоритети соціальної роботи у відкритому соціальному середовищі (1б.)	Наукові підходи до соціальної роботи . Проблема ефективності в соціальній роботі. (1б)	Практика соціальної роботи з актуальних соціальних проблем (1 бал)	Актуальні питання превентивної практики соціальної роботи (1 бал)	Проблема взаємодії з клієнтами у соціальній роботі, залучення клієнта до соціальної роботи (1 бал)
Теми семінарських та практичних занять	Пріоритети соціальної роботи у сучасному українському суспільстві (11 балів)	Аналіз наукових досліджень останніх років з проблем соціальної роботи (11 балів)	Особливості соціальної роботи з актуальних соціальних проблем (11 балів) Модель оцінки потреб дитини та її сім'ї. (11 балів)	Міжвідомча та мультидисциплінарна взаємодія у соціальній роботі. (11 балів)	Особливості соціальної роботи з клієнтами та їхніми сім'ями. Оцінка ефективності соціальної роботи (11 балів)
Завдання для самостійної роботи	Завдання 1 (10 балів) Завдання 2 (5 балів)		Завдання 1 (20 балів) Завдання 2 (15 балів)		Завдання 1 (10 балів) Завдання 2 (10 балів)
Види поточного	Модульна контрольна робота 25 балів		Модульна контрольна робота 25 балів		Модульна контрольна робота 25 балів
Підсумковий					

1. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАТЬ

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Актуальні соціальні проблеми» оцінюються за системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок студента.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти, де зазначено види контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю подано у таблиці.

Розрахунок рейтингових балів за видами модульного контролю

№ п/п	Вид діяльності	Кількість балів за вид діял.	Заг. кількість балів
1.	Відвідування лекцій	1	5
2.	Семінарські заняття	11	22
3.	Практичні заняття	11	55
4.	Модульні контрольні роботи	25	75
5.	Самостійна робота		70
	Підсумковий рейтинговий бал за 1 модуль		227

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на семінарських, практичних заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань.

ЛІТЕРАТУРА

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

1. Бех В. П. Б Соціальна робота і формування громадянського суспільства : монографія / В. П. Бех, М. П. Лукашевич, М. В. Туленков ; Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова. – К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2008. – 599 с.
2. Вступ до соціальної роботи : навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів / За ред. Т. В. Семигіної, І. І. Миговича. — К. : [Академвидав](#), 2005. - 300 с.
3. Оцінка потреб дитини та її сім'ї : від теорії до практики: Навч. посіб. – К.: Задруга, 2011. – 224 с.
4. Соціальна робота в громаді м. Києва : інтегрований підхід. / за ред.. І. Д. Звереві. – К., 2011. – 63 с.
5. Соціальна робота: В 3 ч.— К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2004.— Ч. 1: Основи соціальної роботи / Н. Б. Бондаренко, І. М. Грига, Н. В. Кабаченко та ін.; За ред. Т. Семигіної та І. Григи. — 2004
6. Соціальна робота в Україні: перші кроки / За ред. В. І. Полтавця. — К. : КМ Академія, 2000. — С. 5
7. Тимошенко Н. Є. Вступ до спеціальності: соціальна робота. Модуль 2. : навч. посіб./ Тимошенко Н. Є. – К. Київ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2014. – 264 с.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

1. Державні доповіді про становище дітей в Україні.
2. Відкрите урядування / За ред. Деніела Латропа. . – К. : Наука, 2011. – 536 с.
3. Соціальне планування у місцевих громадах: теорія і практика. / За заг. ред. О. В. Безпалько. – К. : видавничий дім «Калита», 2008. – 134 с.

Модуль II.

Методика та методи дослідження актуальних соціальних проблем

Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні основи досліджень у соціальній роботі

Лекція 1. Методологія науки. Методологічні засади дослідження соціальних проблем.

Характеристика процесу наукового пізнання. Поняття методології. Рівні методології. Методологія як сукупність методів дослідження.

Взаємозв'язок пізнання і практики. Суб'єкти та об'єкти пізнання Рівні пізнання: почуттєвий і раціональний, емпіричний і теоретичний. Наукове дослідження як форма здійснення і розвитку науки.

Види наукових досліджень. Принципи побудови соціального дослідження. Характеристика дослідження соціальних проблем.

Основні поняття: методологія, рівні методології, суб'єкти та об'єкти дослідження, наукове дослідження, види наукових досліджень, соціальні проблеми.

Завдання для самостійної роботи

Розробити схему " Характеристика наукового дослідження"

Форма контролю: перевірка схеми в конспекті студента

Література основна: 1,2, 3, 5, 6.

додаткова: 1, 3

Семинар 1. Категоріальний апарат дослідження соціальної проблеми.

1. Проблема дослідження соціальної проблеми.
2. Характеристика об'єкту та предмету дослідження.
3. Мета та завдання дослідження актуальних соціальних проблем.
4. Характеристика новизни, теоретичної та практичної значущості досліджень соціальної проблеми.

Література основна: 1,2, 3

додаткова: 1, 2.

Практичне заняття 1.

Визначення проблеми, теми, соціальних проблем.

1. Конкретизація проблеми наукового дослідження.
2. Особливості формулювання теми дослідження.
3. Взаємозв'язок проблеми та теми дослідження соціальної проблеми.

Література основна: 1,2, 3, 5, 6.

додаткова: 1, 3.

Практичне заняття. 2

Джерела дослідницького пошуку.

1. Скласти список філософських, психологічних, педагогічних, соціологічних теорій із зазначенням їх авторів, які будуть методологічною основою дослідження соціальної проблеми.
2. Систематизація опрацьованих матеріалів.
3. Оформлення результатів опрацювання першоджерел: складання виписок, анотацій, конспектів. Інтернет-ресурси у науковому дослідженні.
4. Оформити джерельну базу власного дослідження соціальної проблеми згідно вимог до оформлення різних видів першоджерел.

Література основна: 1,2, 3, 5, 6.

додаткова: 1, 3.

Форми контролю

Перевірка результатів роботи у роздрукованому варіанті.

Змістовий модуль II. Методика досліджень у соціальній роботі

Лекція 1. Методика здійснення досліджень актуальних соціальних проблем

Методика дослідження у соціальній роботі. Складові програми дослідження соціальної проблеми. Актуальність обраної теми дослідження соціальної проблеми. Теоретичні засади дослідження. Дослідно-експериментальна робота. Аналіз проведеного дослідження соціальної проблеми. Висновки.

Практичне заняття 1.

Послідовність проведення дослідження у соціальній роботі

1. Вибір проблеми дослідження.
2. Тема дослідження може бути складовою частиною наукової проблеми. *Тема* може розглядатись як наукова задача, що охоплює цілком конкретну галузь дослідження.
3. *Наукова проблема* — це конкретне питання, яке виникає коли наявних знань недостатньо для вирішення якоїсь задачі і невідомий спосіб
4. Вивчення стану розробленості проблеми
5. Уточнення проблеми (теми) і
6. Складання програми дослідження (схематичність і послідовність робіт у процесі дослідження) у програмі дослідження обґрунтовують вибір теми дослідження, розкривають її актуальність та наукову новизну, визначають мету та завдання дослідження, складають календарний план проведення робіт, формулюють припущення щодо розв'язання проблеми дослідження.
7. Проведення експериментальної роботи
8. Контрольний зріз
9. Порівняльний аналіз отриманих результатів
10. Звіт

Література основна: 1,2, 5, 6.

додаткова: 1, 3, 2.

Семінар 1. Вимоги до проведення досліджень у соціальній роботі.

1. Творчий характер досліджень наукових проблем.
2. Актуальність дослідження.
3. Плановість наукового дослідження в соціальній роботі.
4. Ґрунтовний аналіз проблем, дотичних до обраної.
5. Об'єктивний аналіз отриманих результатів дослідження.

Література основна: 1,2, 3, 5, 6.

додаткова: 1, 3.

Змістовий модуль 3. Програма та методи дослідження у соціальній роботі

Лекція 1. Зміст та програма дослідження актуальної соціальної проблеми

Теоретичні та емпіричні методи соціального дослідження

Класифікаційні таблиці. Порівняльний аналіз окремих теорій та понять з метою відпрацювання вмінь застосовувати теоретичні методи аналізу, синтезу, класифікації, порівняння, узагальнення для підготовки теоретичної частини соціального дослідження.

Практичне заняття.

Види методів опитування. Інтерв'ювання як метод опитування. Види інтерв'ю. Вимоги до питань інтерв'ю. Техніки інтерв'ювання. Особливості підготовки та проведення телефонного інтерв'ю.

Анкетування як метод опитування. Специфіка та види анкетного опитування. Структура анкети. Види запитань анкети. Вимоги до їх формулювання.

Технологія підготовки та проведення *фокус-групи*. Сутність методу полярних профілів. Загальна оцінка можливостей методів опитування.

Завдання для самостійної роботи:

Дібрати кілька зразків анкет з соціальної проблематики та зробити письмовий аналіз однієї з них на предмет відповідності вимогам до розробки анкети.

Форма контролю

Перевірка письмового аналізу анкети, тесту.

Література основна: 1,2, 3, 4, 6.

додаткова: 1,2, 3.

Завдання для самостійної роботи

Розробити зміст анкети для проведення констатувального експерименту
Розробити перелік питань для телефонного та очного інтерв'ю.

Розробити сценарій проведення фокус-групи

Методи зведення й обробки результатів експериментальних досліджень: статистичні, графічні, табличні.

Таблиця як засіб відображення кількісних ознак досліджуваного об'єкта. Текстова і цифрова частина таблиці. Структура простої, групової, комбінованої, складеної, шахової таблиці. Оформлення таблиці та її розміщення у науковій праці.

Оформлення графічних залежностей у вигляді графіків та діаграм.

Практичне завдання.

Оформити результати констатувального експерименту у вигляді таблиць та діаграм

Завдання для самостійної роботи:

Визначити коефіцієнт кореляції між отриманими результатами дослідно-експериментальної роботи.

Форма контролю

Перевірка результатів роботи

Література основна: 1,2, 3, 4, 5.

додакова: 1,2, 3.

Змістовий модуль IV

Дослідно-експериментальна робота у науковому дослідженні актуальних соціальних проблем

Лекція 1. Експеримент як складова частина наукового дослідження соціальної проблеми.

Експеримент – визначають як науковий дослід або спостереження досліджуваного явища у спеціально створених умовах, стежити за його перебігом, керувати ним і відтворювати при повторенні умов.

Дозволяє розкрити відношення між явищами та описати їх якісно і кількісно.

Характерною ознакою експерименту виступає активне втручання в об'єкт наукового пошуку, який спрямований на:

- встановлення не випадкових зв'язків між впливом дослідника та досягнутими результатами;
- між висунутими умовами та одержаними результатами;
- порівняння кількох варіантів впливу;
- виявлення причинних закономірних зв'язків з поданням їх у якісній і кількісній формі.

Умови ефективності експерименту у дослідження соціальної проблеми

- попередній теоретичний аналіз соціального явища чи проблеми
- конкретизація гіпотези чи припущення з точки зору її новизни, суперечності зі звичними поглядами та установами;
- чітке формулювання завдань експерименту;
- коректне визначення експериментальних об'єктів;
- безперервна циркуляція інформації між дослідником та об'єктом експериментування;
- доступність висновків і рекомендацій, їх доказовість.

За умовами проведення експерименти класифікують на: природні та лабораторні, за метою: констатувальний, формувальний, контрольний.

Констатувальний експеримент (емпіричний процес, діагностуючий зріз) - з'ясування наявного стану та рівня сформованості певної властивості або параметру (стан досліджуваного об'єкту)

Формувальний експеримент спрямований на:

- доведення впливу активних факторів на досягнення бажаного результату;
- вивчення динаміки розвитку досліджуваного явища або проблеми в процесі активного впливу дослідника.

Контрольний етап проводиться з метою перевірки дієвості проведеного формувального експерименту

Змістовий модуль V Оформлення та інтерпретація результатів дослідження у соціальній роботі

Лекція 1. Аналіз та інтерпретація отриманих в у ході дослідження даних.

Методи зведення й обробки результатів експериментальних досліджень: статистичні, графічні, табличні. Методи зведення й обробки результатів експериментальних досліджень: статистичні, графічні, табличні. Інтерпретація отриманих в у ході дослідження даних. Таблиця як засіб відображення кількісних ознак досліджуваного об'єкта. Текстова і цифрова частина таблиці. Структура простої, групової, комбінованої, складеної, шахової таблиці. Оформлення таблиці та її розміщення у науковій праці.

Математичні методи опрацювання результатів дослідження. Поняття коефіцієнту кореляції та середнього квадратного відхилення.

Види оформлення результатів дослідження: науковий звіт, доповідь чи повідомлення, стаття, методичні рекомендації, дипломна (магістерська) робота, дисертація. Оформлення графічних залежностей у вигляді графіків та діаграм.

Оцінка та оформлення результатів соціального дослідження. Поняття моніторингу та оцінки у науковому дослідженні, їх порівняння. Основні вимоги до оформлення результатів дослідження.

Основні поняття теми: експеримент, етапи, види, фіксація результатів.

Література основна: 1,2, 3, 4, 5.

додаткова: 1,2, 3.

Практичне заняття 5.

Експеримент як складова частина наукового дослідження

1. Схарактеризувати види експерименту у соціальному дослідження:
2. Розробити етапи підготовки та провести дослідно-експериментальну роботу.
3. Оберіть способи та засоби фіксації результатів експерименту.

Література основна: 1,2, 3, 4, 5.

додаткова: 1,2, 3.

Практичне заняття 6.

Тестові процедури в соціальному дослідженні.

1. Розробити критерії моніторингу та оцінки соціального дослідження.

2. Оформити результати дослідження у вигляді рекомендацій для соціальних працівників.

Завдання для самостійної роботи:

1. Законспектувати основні положення про моніторинг та оцінку з книги „Науковий супровід, моніторинг та оцінка ефективності соціальних проектів”

2. Оформити результати свого дослідження у формі доповіді.

Завдання на практичне заняття

Оформити результати констатувального експерименту у вигляді таблиць та діаграм

Завдання для самостійної роботи

Визначити коефіцієнт кореляції між отриманими результатами констатувального експерименту

Оформлення тексту наукового дослідження.

Вимоги до оформлення наукових праць. Цитування у тексті наукової праці. Види посилань на використані літературні джерела. Числа та знаки у тексті. Скорочення у тексті.

Особливості писемної наукової мови. Синтаксис наукової мови. Характеристика стилістичних особливостей наукової роботи.

Основні поняття теми: обробка результатів, кількісні ознаки, коефіцієнт кореляції, графічні залежності.

Література основна: 1,2, 3, 5, 6.

додаткова: 1, 3.

Практичне завдання 7. Оформлення тексту наукового дослідження.

Вимоги до оформлення наукових праць. Цитування у тексті наукової праці. Види посилань на використані літературні джерела. Числа та знаки у тексті. Скорочення у тексті.

Особливості писемної наукової мови. Синтаксис наукової мови.

Характеристика стилістичних особливостей наукової роботи.

Завдання на практичне заняття.

Дібрати з наукових статей та праць мовно-стилістичні вирази, які притаманні для наукового стилю.

Завдання для самостійної роботи.

Підготувати фрагмент (3-5 стор.) наукової роботи студента згідно вимог до письмового оформлення наукової роботи.

Форма контролю

Перевірка письмового фрагменту наукової роботи студента

Завдання на практичне заняття

Дібрати з наукових статей та праць мовно-стилістичні вирази, які притаманні для наукового стилю.

Література основна: 1,2, 3, 4, 5.

додаткова: 1,2, 3.

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Для самостійної роботи студентам пропонується кілька завдань, що мають підсумовувати знання, отримані при вивченні поточних тем курсу. Теми, що виносяться для самостійної роботи студентів, безпосередньо пов'язані з матеріалом, який вивчається на поточних заняттях. Виконання завдань самостійної роботи вимагає від студента глибокого володіння матеріалом, отриманим під час поточних занять, розвиває вміння самостійно досліджувати проблему шляхом пошуку і аналізу спеціальної літератури з різних галузей знань, розвиває вміння викладати та відстоювати власну точку зору. Завдання виконуються у зошитах для самостійної роботи та подаються на підсумковому занятті відповідного модуля.

Самостійна робота 1. Характеристика наукового соціального дослідження" .

Форма контролю: перевірка схеми в конспекті студента.

Розробити схему " Характеристика наукового соціального дослідження ".Скласти таблицю тезаурусу соціального дослідження: наукове дослідження, педагогічне дослідження, соціальне дослідження, соціально-педагогічне дослідження, використовуючи не менше трьох джерел на кожне визначення.

автор	поняття	визначення	джерело
-------	---------	------------	---------

Самостійна робота 2. Визначення теми власного соціального дослідження (5 балів).

1. На основі аналізу статей науковців соціальної роботи визначити 3 актуальні проблеми даної галузі наук.
2. Визначить актуальну проблему, яку Ви вважаєте необхідно дослідити.
3. Сформулюйте тему власного наукового дослідження.

Самостійна робота 3. Визначення категоріального апарату власного соціального дослідження (5 балів) .

Підготувати відповідь на одне із запитань (за вибором студента):

1. Охарактеризуйте взаємозв'язок проблеми та теми соціального дослідження.
2. Визначити предмет та об'єкт соціального дослідження, у чому полягає взаємозв'язок цих понять.
3. Як пов'язані між собою мета та завдання соціального дослідження.
4. Наведіть приклади визначення предмету та об'єкту соціального дослідження науковців.

Самостійна робота 4. Джерельна база наукових досліджень. (5 балів)

1. Правила оформлення посилань на дослідження науковців щодо теми соціального дослідження.
- 2.Оформити джерельну базу соціального дослідження:
  - енциклопедії, словники;
  - підручники, навчальні посібники, методичні посібники;

- статті у наукових збірниках;
- тези наукових конференцій;
- інтернет-джерела.
-

Самостійна робота 5. Зміст соціального дослідження. (5 балів)

1. Проаналізувати зміст магістерських робіт.
2. Визначити завдання визначених робіт.
3. Розробити зміст власного соціального дослідження.

Самостійна робота 6. Етапи соціального дослідження (5 балів)

1. Визначити основні етапи соціального дослідження.
2. Мета та завдання, що розв'язує дослідник на кожному етапі соціального дослідження.

Самостійна робота 7. Основні поняття СД у різних галузях наук (5 балів)

Знайти наукові джерела, де містяться основні поняття соціального дослідження у різних галузях наук та подати їх у таблиці.

Список основних понять

Автор	Поняття	Галузь наук

Самостійна робота 8. Виписати основні поняття СД із словників, енциклопедій (5 балів).

Проаналізувати основні поняття соціального дослідження у словниках, енциклопедіях у подати їх у таблиці.

Список понять

Автор	Поняття	Джерельна база

Самостійна робота 9. Розробити сценарій проведення фокус-групи (5 балів)

1. Визначення фокус-групи.
2. Мета проведення фокус-групи.
3. Сценарій проведення фокус-групи.
4. Вимоги до модератора.

Самостійна робота 10. Розробити анкету та тест з соціальної проблематики (5 балів)

1. Мета проведення анкетування/тестування.
2. Структура анкети/тесту.
3. Розробка анкети/тесту.

Самостійна робота 11. Оформлення соціального дослідження (10 балів)

Вимоги до письмового оформлення наукової роботи.

Підготувати фрагмент (3-5 стор.) наукової роботи студента згідно вимог до письмового оформлення наукової роботи.

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА МОДУЛЯ 11

«Методика та методи досліджень актуальних соціальних проблем»

Модулі	Змістовий модуль I	Змістовий модуль II	Змістовий модуль III	Змістовий модуль IV
Назва модуля	Теоретико-методологічні основи досліджень у соціальній роботі	Методика досліджень у соціальній роботі	Програма та методи дослідження у соціальній роботі	Дослідно-експериментальна робота у науковому дослідженні актуальних соціальних проблем
К-сть балів за	63	68	86	64
Теми лекцій	Методологія науки. Методологічні засади дослідження соціальних проблем. (1 бал)	Методика здійснення досліджень актуальних соціальних проблем 1 б	Зміст та програма дослідження актуальної соціальної проблеми 1б.	Експеримент як складова частина наукового дослідження 1б.
Теми семінарських занять	Категоріальний апарат дослідження соціальної проблеми. 11 б	Вимоги до проведення досліджень у соціальній роботі. 11б	Зміст та послідовність проведення дослідження у соціальній роботі (11б) Джерела дослідницького пошуку (11 б)	Діагностичний інструментарій у дослідженні (11б)
Теми практичних занять	Визначення проблеми, формулювання теми, 11б	Етапи проведення дослідження у соціальній роботі 11б	Створення власної програми проведення соціального дослідження (22 б) Теоретичний аналіз основних понять дослідження у соціальній роботі(11 б)	Проведення константувального етапу гічного дослідження (22 бал)

Самостійна робота	Скласти таблицю тезаурусу соціального дослідження (5 б)	Сформулюйте тему власного наукового дослідження (5 б) Оформити джерельну базу дослідження (5 б)	Визначити основні етапи соціального дослідження (5б) Визначити категоріальний апарат власного соціального дослідження (5б)	Розробити зміст власного соціального дослідження (5 б) Виписати основні поняття СД із словників (5 б)	Розробити сценарій проведення фокус-групи (5 балів)	Розробити анкету/тест соціально-педагогічної проблематики (5 балів)
ІНДЗ	Обґрунтувати актуальність теми дослідження у соціальній роботі Розробити план різних етапів дослідно-експериментальної роботи Підготувати презентацію проведеного власного соціального дослідження (30 балів)					
Види поточно-го контролю	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)	Тестовий контроль 2 (25 балів)	Тестовий контроль 3 (25 балів)	Тестовий контроль 4 (25 балів)		
Максимальна кількість балів - 375						
Підсумковий контроль	Екзамен (40 балів)					

VII. ІНДИВІДУАЛЬНА НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНА РОБОТА

Індивідуальна навчально-дослідна робота є видом позааудиторної індивідуальної діяльності студента, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання ІНЗД прилюдним представленням власного дослідження соціальної проблеми.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу «Дослідження актуальних соціальних проблем» – це вид науково-дослідної роботи магістра, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності щодо проведення соціального дослідження.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмного матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, вироблення навичок проведення самостійного соціального дослідження.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична та практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, практичних, та семінарських занять і охоплює весь зміст навчального курсу.

Орієнтовна структура ІНДЗ – наукового соціального дослідження у вигляді презентації: вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел. Критерії оцінювання та шкалу оцінювання подано відповідно у таблицях.

Таблиця

Критерії оцінювання ІНДЗ

(наукового дослідження у соціальній роботі)

№	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за
---	----------------------------	--------------------------------

п/п		кожним критерієм
1.	Визначення теми, об'єкту, предмету, мети та завдань соціально-педагогічного дослідження з обраної проблеми Аналіз сучасного стану дослідження проблеми. Аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності.	5 2 3
2.	Розробити план різних етапів дослідно-експериментальної роботи: - підготовчий; - експериментальний; - етап обробки результатів дослідження.	3 3 4
3.	Підготування і презентації проведеного власного дослідження у соціальній роботі. Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел)	5 5
Разом		30 балів

Таблиця

Шкала оцінювання ІНДЗ

Рівень виконання	Кількість балів, що відповідає рівню
Високий	26-30
Достатній	20-25

Середній	10-19
Низький	0-9

VII. Рекомендована література:

7.1. Основна література

1. Борисова Ю. В. Методологія та методи соціальних досліджень : навч. посіб. / Борисова Ю. В. — К. : ДЦССМ, 2003. – 216 с.
2. Гончаренко С. У. Педагогічні дослідження: методологічні поради молодим науковцям //Семен Устинович Гончаренко. – Київ-Вінниця : Планер, 2010. – 308 с.
3. Науковий супровід, моніторинг та оцінка ефективності соціальних проектів / О. О. Яременко, О. Р. Артюх, О. М. Балакірєва та ін. – К. : ДЦССМ, 2002. – 132 с.
4. Сисоєва С. О. Педагогічний експеримент у наукових дослідженнях неперервної професійної освіти : навч-метод. посіб. / С. О.Сисоєва, Т. Є. Кристопчук. – Луцьк : ВАТ «Волинська обласна друкарня», 2009. – 460 с.
5. Сурмін Ю. П. Майстерня вченого : підручник для науковця / Юрій Сурмін. – Київ : Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні, 2006. – 302 с.
6. Ядов В. А. Социологическое исследование: Методология, программа, методы / Ядов В. А. – Самара : СУ, 1995. – 328 с.

7.2 Додаткова література

1. Основи педагогічних досліджень : навч. –метод. посіб. / Рудницька О. П., Болгарський А. Г., Свистельнікова Т. Ю. – К., 1998. – 145 с.
2. Пономаренко Л. А. Як підготувати і захистити дисертацію на здобуття наукового ступеня : методичні поради / Пономаренко Л. А. — К. : Редакція «Бюлетеня Вищої атестаційної комісії України», 2001. – 80 с.

3. Бурлачук Л. Ф. Словарь-справочник по психодиагностике / Л. Ф. Бурлачук, С. М. Морозов. – 2-е изд. – СПб. : Питер Ком, 1999. – 528 с.
4. Волков Ю. Г. Диссертация: Подготовка, защита, оформлени : практ. пособ. / Волков Ю. Г. – изд. 2-е, испр. и доп. – М. : Инфо-М, 2003. – 176 с.
5. Городяненко В. Г. Социологический практикум : учеб. метод. посіб. / Городяненко В. Г. — К. : Изд. центр «Академия», 1999. — 160 с.

VIII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення студента-магістра з дисципліни «Дослідження актуальних соціальних проблем» оцінюються за бальною системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю.

Таблиця 8.1

Система оцінювання навчальних досягнень студентів з дисципліни

«Дослідження актуальних соціальних проблем»

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного контролю

№ п/п	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів
1.	Відвідування лекційних занять	11
2.	Практичні заняття	143
3.	Семінарське заняття	88
4.	Модульні контрольні роботи (1, 2, 3, 4,5)	125

5.	Виконання самостійних завдань	160 (30 до екзамену)
5.	Індивідуальна навчально-дослідницька робота	30
7.	Екзамен	40

У таблиці представлено розподіл балів, що присвоюються студентам упродовж вивчення дисципліни « Дослідження актуальних соціальних проблем»

МОДУЛЬ1	Змістовий модуль 1	64
	Змістовий модуль 2	95
	Змістовий модуль 3	68
Всього за 1 модуль		227
МОДУЛЬ 11	Змістовий модуль 1	63
	Змістовий модуль 2	68
	Змістовий модуль 3	86
	Змістовий модуль 4	64
	Змістовий модуль 5	64
Всього за 11 модуль		375
Разом		602
		602:60 = 10,03

Студент набрав X балів; Допуск до іспиту – не менше 35 балів.

Розрахунок: $X:10,03=XX$ балів. XX балів+бали за екзамен=Загальна кількість балів.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студента-магістра застосовуються такі методи:

- **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, екзамен.
- **Методи письмового контролю:** модульна контрольна робота, модульне письмове тестування, звіт.
- **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої досягнення, самоаналіз.

Таблиця

Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейські оцінки
ECTS

Підсумкова кількість балів (max – 100)	Критерії оцінювання	Оцінка за шкалою ECTS
01 – 34	Оцінка ставиться студентіві, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.	F
35 – 59	виставляється студентіві, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про	FX

	предмет вивчення.	
60 – 68	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою;	Е
69 – 74	ставиться за поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача	Д
75 – 81	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури,	С
82 – 89	ставиться за здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.	В
90 – 100	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та	А

	умінь.	
--	--------	--

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента-магістра на практичних та семінарських заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуально-дослідну роботу, модульну контрольну роботу.

Модульний контроль знань студента здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Форма контролю – екзамен. Коефіцієнт з даної дисципліни дорівнює 10,03

Кількість балів за роботу на практичних та семінарських заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

ІХ. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

•*Словесні*: лекція із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), пояснення, розповідь, бесіда.

•*Наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація.

•*Практичні*: вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних соціально-педагогічних досліджень.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо), ретроспективний метод.

X. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- ✓ опорні конспекти лекцій;
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ презентації теоретичного матеріалу в Power Point
- ✓ роздаткові матеріали для самостійної роботи студента під час практичних занять;
- ✓ контрольні завдання для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів.

XI. Питання до іспиту «Дослідження актуальних соціальних проблем»

1. Охарактеризуйте соціальні проблеми щодо дітей та молоді.
2. Визначте особливості соціальної роботи в сучасних умовах.
3. Визначте актуальні проблеми соціальної роботи.
4. Охарактеризуйте одну з інновацій сучасної соціальної практики.
5. Розкрийте особливості сучасного етапу розвитку соціальної роботи.
6. Обґрунтуйте умови якісного проведення оцінки потреб дитини.
7. Сформулюйте рекомендації для успішного спілкування з дитиною під час оцінки її потреб.
8. Розкрийте особливості документування комплексної оцінки потреб дитини/ сім'ї.
9. Охарактеризуйте нормативні документи, на яких вибудовується міжвідомча взаємодія.
- 10.10. Яким чином ви будете застосовувати мультидисциплінарний підхід у своїй майбутній професійній діяльності?
11. Охарактеризуйте структуру плану соціального супроводу. Як ви застосовуватимете його у своїй роботі?
- 12.12. Яким чином ви будете використовувати методи оцінки соціальних проблем у своїй професійній діяльності?
13. Розкрити сутність соціально-педагогічного дослідження, його специфіку.
14. Особливості застосування тестування у соціальному дослідженні.
15. Розкрийте сутність поняття методологія наукового дослідження.
16. Особливості застосування анкетування у соціальному дослідженні.
17. Функції соціального дослідження.
18. Мета та завдання контрольного етапу експеримента.
19. Схарактеризуйте рівні методології соціального дослідження.
20. Мета та завдання формувального етапу експеримента.
21. Схарактеризувати методологічну роль філософії.
22. Мета та завдання констатувального етапу експеримента.
23. Розкрийте особливості соціального дослідження.
24. Розкрийте роль методів обробки даних у соціальному дослідженні.
25. Схарактеризуйте загальнонауковий рівень методології.
26. Розкрийте роль емпіричних методів у соціальному дослідженні.
27. Схарактеризуйте конкретно-науковий рівень методології.
28. Схарактеризуйте метод контент – аналізу у соціальному дослідженні.
29. Програма соціального дослідження.
30. Схарактеризуйте метод моделювання у соціальному дослідженні.
31. Схарактеризуйте етапи соціального дослідження.

32. Розкрийте роль теоретичних методів у соціальному дослідженні.
33. Визначення проблеми соціального дослідження.
34. Класифікація методів соціального дослідження.
35. Схарактеризуйте об'єкт соціального дослідження.
36. Послідовність проведення соціального дослідження
37. Схарактеризуйте предмет соціального дослідження.
38. Вимоги до проведення наукового дослідження.
39. Основна мета фундаментального соціального дослідження.
40. Розкрийте роль експерименту у соціальному дослідженні.
41. Основна мета прикладного соціального дослідження.
42. Розкрийте взаємозв'язок об'єкта та предмета соціального дослідження

Практичні завдання:

1. Визначити тему опитування для батьків і розробити анкету.
2. Визначити об'єкт, предмет дослідження «Ресоціалізація неповнолітніх правопорушників».
3. Визначити тему опитування для підлітків і розробити анкету.
4. Визначити тему опитування для молодших школярів і розробити анкету.
5. Визначити об'єкт, предмет дослідження «Підготовка юнаків-старшокласників до сімейного життя».
6. Визначити мету та завдання дослідження «Технології формування відповідального ставлення до здоров'я учнівської молоді».
7. Визначити тему опитування для студентів і розробити анкету.
8. Визначити тему опитування для старшокласників і розробити анкету.
9. Визначити мету та завдання дослідження «Соціально-педагогічні умови профілактики насильства щодо підлітків».
10. Визначити мету та завдання дослідження «Соціально-педагогічна діяльність студентських волонтерських груп».

